

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

MUNDTLIGHED TYSK

MATERIALEPAKKE 3

Denne materialepakke er udarbejdet med støtte fra NCF til uddannelsen sprogfagsvejleder i et samarbejde mellem:

- Københavns Professionshøjskole
- Københavns Universitet
- VIA-University College
- Roskilde Universitet
- Syddansk Universitet
- Aarhus Universitet
- UC-Syd

MATERIALEPAKKE 3: MUNDTLIGHED - TYSK

Indhold

Denne materialepakke indeholder følgende:

- Del 1: Video og refleksionsspørgsmål om mundtlighed
- Del 2: Inspiration til, hvordan man kan arbejde med mundtlighed og indeholder task-eksempler og aktiviteter henvendt til grundskole og/eller gymnasium.
- Del 3: Litteratur fra videoen, læseguide og litteraturforslag

Del 1: Video og refleksionsspørgsmål

Introduktion

Videoen er målrettet tysklærere i både grundskolen og gymnasiet og introducerer til kernetekster på tysk om udvalgte aspekter af mundtlig sprogfærdighed i tyskundervisningen og giver også forslag til supplerende læsning.

En refleksionsøvelse indleder oplægget, hvorefter der fokuseres på det talte sprog, dets betydning og vægtning samt forholdet mellem mundtlighed og skriftlighed. Der følger en model af den mundtlige sprogproduktion ved den nederlandske psykolingvist Levelt, lige som nogle udtale-udfordringer i tysk for speakere med dansk som L1 kommenteres. En pause med spørgsmål giver mulighed for at reflektere over dels nogle konkrete udtaleøvelser, dels udtalefænomener i egen praksis. Dernæst tages det talte sprogs grammatik op, hvad speakere typisk og hyppigt gør i den mundtlige sprogbrug, uden at der af den grund er tale om 'fejl'. Endelig berøres også udvidelsen af mundtligheden til at omfatte performativitet, lige som anvendelse af målsproget tysk til interaktion og autentisk kommunikation i klasserummet kommenteres. En refleksionsøvelse, hvor bl.a. opmærksomhed om egne kodeskift fokuseres, afslutter oplægget.

Video

<https://youtu.be/e1INClwzd6o>

Refleksionsspørgsmål

Zu Beginn: eine Reflexionsübung

Überlege und notiere:

- Was sind mögliche Ursachen dafür, dass die Schüler:innen im Deutschunterricht nicht Deutsch sprechen (wollen)?
- Wie können die Schüler:innen deiner Meinung nach unterstützt werden, Deutsch in der Interaktion im Unterricht anzuwenden?
- Wie kann die Kommunikationsbereitschaft (Willingness to Communicate) der Schüler:innen gefördert werden?
- Weshalb ist gesprochene Sprache überhaupt eine Herausforderung im Sprachunterricht?

Tausche dich dann mit deinen Kolleginnen und Kollegen in der Studiengruppe über deine Ideen aus.

Reflexionsstopp

- Was hältst du von den Aussprache-Aufgaben von Kroemer (2016)? Würden sie mit deiner Klasse funktionieren?
- Welche Aussprachephänomene bereiten deinen Schüler:innen besondere Schwierigkeiten?
- Mit welchen Ausspracheübungen hast du in deinem Unterricht Erfolg gehabt – und welche haben nicht so gut funktioniert? Weshalb?

Reflexionsstopp (abschließend)

- Gebrauchst du die Zielsprache Deutsch als Unterrichtssprache? Warum, warum nicht?
- Gib Beispiele von Situationen, wo du mit Erfolg die Zielsprache benutzt hast.
- Überlege, wann und warum du im Unterricht Codeswitching machst (aus dem Deutschen ins Dänische oder umgekehrt).

Del 2: Taskeeksempler, aktiviteter og refleksionsspørgsmål

Denne del af materialepakken er ment som inspiration til, hvordan du kan arbejde med tasks, og består af 4 task-eksempler og aktiviteter målrettet grundskole og 2 målrettet gymnasium.

1

Titel

Jagd auf Tiere

Målgruppe

Grundskole					
Indskoling		Mellemtrin	X	Udskoling	

Beskrivelse

God mundtlig aktivitet i dialogform – med spørgsmål og svar. Eleverne går på jagt efter dyrebilleder, interviewer og filmer hinanden i tremandsgrupper om de fundne dyr – betegnelse, farve, størrelse og udseende.

Tasken organiseres som et stjerneløb, hvor grupperne skal returnere til klassen med resultatet af hvert af deres interview og sendes afsted igen på en ny jagt efter et dyr.

Tasken kan udvides til at omfatte flere interviewspørgsmål som f.eks. Wo lebt das Tier?, Was frisst es?

Svarmuligheder skal stilladseres med "Redemittel".

Husk tilladelse fra forældrene, hvis interview filmes.

Læringsmål

- Eleven kan forstå og selv udtrykke udvalgte dyrebetegnelser.
- Eleven kan forstå enkle budskaber om dyr og deres udseende.
- Eleven kan stille og besvare enkle spørgsmål, der indledes med spørgeord, om dyr og deres udseende.
- Eleven kan udtale ord og udtryk om dyr med forståelig udtale og intonation.
- Eleven kan formulere enkle hovedsætninger.
- Eleven tager medansvar for egen og sine gruppemedlemmers læringsproces og arbejder selvstændigt med opgaven.

Tidsforbrug

2 lektioner

Materialer

Eleverne får udleveret et arbejdsark med et skema til at tage notere i samt chunks og sætningsrammer, se bilag 1 Tierjagd.

Organisering af elever

Eleverne inddeles i tremandsgrupper

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

1. I en brainstorming (først i tremandsgruppen, derefter evt. i plenum) samler eleverne dyrenavne.
2. Eleverne viser i plenum ved klask med fluesmækkere på ord forståelse og genkendelse af dyrenavnene, skrevet på papir på gulvet, som læreren siger højt.
3. Eleverne spiller et læringsspil for at udtale og indøve dyrenavnene, f.eks. memory med vendekort med billeder af dyrene, eller kvartetsspil med f.eks. 16 spillekort med dyrebilleder pr firemandsgruppe, hvor der ved hjælp af spørgsmål og svar samles stik, f.eks. 4 dyr til et stik, etc.

Under

Dyrebilleder (f.eks. fra internettet) hænges op på skolens område indenfor på vægge og udenfor på mure. Eleverne skal i tremandsgrupper på jagt for at finde dyrebillederne, en elev interviewer, en svarer og en elev filmer interviewet på sin mobiltelefon. Gruppen løber sammen tilbage til klassen og viser filmen til læreren. Derefter sendes de på jagt efter det næste dyrebillede, så det bliver en slags stjerne løb. Hver gang et nyt dyrebillede er fundet, får gruppemedlemmerne en anden rolle i interaktionen i forhold til forrige ombæring: Den, der filmede, skal nu interviewe; den, der interviewede, svarer på interviewspørgsmål og den tredje optager en film af interviewet. I næste interview byttes rollerne igen.

Efter

På klassen sætter læreren fokus på f.eks. tre - fem forskellige vellykkede interviews, der vises for alle, og gennemgår nogle kriterier for, hvorfor de vurderes som vellykkede

Eller

Hver gruppe udvælger sit bedste interview på film, der vises for klassen. Klassen diskuterer kriterier for, hvorfor de vurderer interviewet som godt.

(Appen Flipgrid kan bruges til at dele film i et lukket rum.)

Læreren kan også samle op på nogle udtaleudfordringer, som hun har bemærket i optagelserne.

Evaluering

Læreren projicerer et billede fra en side i en myldrebog, f.eks. "Mein liebster Wimmelbuch Tiere" el.lign. op på væggen og beder eleverne i grupper identificere og beskrive dyrene ved hjælp af de samme kategorier, ord og sætningsrammer, som de trænede i aktiviteten.

Refleksions spørgsmål

Overvej og noter:

Hvad får eleven konkret mulighed for at lære i denne task og hvordan?

Hvilke aspekter i aktiviteten er medvirkende til, at eleven kan lagre de nye ord og sætningsrammer i sin hukommelse?

Udviklet af

Dörte-Kristin Larsen og beskrevet her af Karen Aarøe.

2

Titel

Rate mal!

Målgruppe

Grundskole				
Indskoling		Mellemtrin		Udskoling X

Beskrivelse

Denne task er et spil, hvis pointe er den mundtlige interaktion, som spillet skaber i gruppen. Temaet er "Essen und tägliches Leben", som mange elever arbejder med fra mellemtrinnet (6. Klasse) af og op igennem hele tyskforløbet i grundskolen. Spillet knytter betydning til forskellige fremstillingsformer (sprog, krop, tegning,).

Eleverne skiftes til at slå med en terning og rykker deres spilfigur det antal felter frem på spillepladen, som terningen viser. Hvis / når de lander på et symbolfelt, skal de - afhængig af symbolet - enten med en forklaring og omskrivning på tysk / pantomime / eller en tegning symbolisere udtryk (chunks) og udsagn, der er knyttet til en situation i hverdagen. Disse står på kort, som eleverne trækker et af, når det er deres tur. De andre i gruppen prøver at gætte udtrykket /udsagnet med en formulering i en enkel hovedsætning.

Sværhedsgraden i spillet kan ændres ved at enten forenkles eller udvide kortene efter niveauet. Eleverne kan f.eks. udelukkende symbolisere / gætte udtryk og udsagn, som de har arbejdet med tidligere.

Læringsmål

- Eleven kan forstå en chunk, der er knyttet til en situation, og udtrykke betydningen heraf verbalt ved hjælp af forklaring og omskrivning eller nonverbalt (krop og tegning).
- Eleven kan udtrykke sit / sine gæt om betydning i hovedsætninger.
- Eleven bliver bevidst om virkningen af mimik, kropssprog og bevægelse.
- Eleven deltager koncentreret i spillet, performer, gætter andres præsentationer og bidrager positivt til den procesorienterede læringsproces og en god fælles oplevelse i gruppen.

Tidsforbrug

Ca. 2 timer, kan gentages.

Materialer

Hver gruppe får udleveret en 'Spielanleitung', en spilleplade, en bunke kort med udtryk på tysk, der skal symboliseres, samt et ark med en dansk oversættelse af kortene, se bilag 2a, 2b ,2c og 2d.

Desuden får hver gruppe udleveret en terning, og eleverne vælger selv en spilfigur.

Organisering af elever

Eleverne inddrages i grupper på 3-5 deltagere, som spiller spillet.

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

Hver gruppe får udleveret et sæt kort på tysk og et ark med den danske oversættelse af kortene.

For at sikre, at eleverne forstår chunkene på tysk, skiftes de til at trække et kort og lægge det på det tilsvarende felt på arket med de danske oversættelser – evt. med hjælp fra de andre.

Eleverne drøfter, hvordan de kan forklare ord og udtryk på tysk.

Under

Gruppen sidder med en spilleplade, en spilfigur, en terning og et sæt kort på tysk.

Eleverne følger spillepladen, og når de med et terningekast rykker deres spilfigur frem og lander på et symbolfelt, skal de trække et kort og symbolisere chunken / udsagnet verbalt (f.eks. med en omskrivning), med pantomime eller en tegning i overensstemmelse med symbolfeltets anvisninger.

De øvrige gruppemedlemmer skiftes til at fremsætte gæt på, hvad ”det” er. Et ark på bordet med samtlige kort (udtryk og udsagn) på tysk kan stilladsere deres gæt.

Efter

Læreren kan samle op på et par nyttige kompensationsstrategier som omskrivning, brug af kropssprog eller en tegning eller translanguaging til at forklare et manglende ord. Der kunne slutes af i plenum med legen: „Ich sehe was, was du nicht siehst. „

Evaluering

Samtale med eleverne om, hvad (enkeltord, chunks og udsagn) og hvordan (gennem æstetiske læringsprocesser) de lærte i spillet – var der noget, de synes var sjovt og / eller udfordrende?

Refleksionsspørgsmål

Overvej og noter

Hvad får eleven konkret mulighed for at lære i denne task og hvordan?

Hvilke aspekter i aktiviteten er medvirkende til, at eleven kan lagre de nye enkeltord, begreber, chunks og formuleringer i sin langtidshukommelse?

Udviklet af

Dörte-Kristin Larsen og beskrevet her af Karen Aarøe.

3

Titel

Ferien-Bingo – på tysk kendes strukturen også som 'Autogrammjagd'

Målgruppe

Grundskole				
Indskoling		Mellemtrin		Udskoling X

Beskrivelse

En god mundtlig aktivitet, der gør det muligt at aktivere alle elever, lade dem øve deres mundtlige sprogfærdighed på tysk og interagere med hinanden samtidigt i dialogform med forskellige spørgsmål (uden indledende spørgeord) til givne ja / nej svar (i hele hovedsætninger).

Det er en struktur fra kooperativ læring, der sprogligt er meget fin med variation af forskellige tempusformer, præteritum, perfekt og de faste vendinger med infinitiv (war schwimmen, war einkaufen).

Den kan anvendes til forskellige temaer, som eleverne på et givent klassetrin finder meningsfulde at arbejde med og tale om - alt efter interesse, ordforråd på tysk og sproglig udvikling.

I 7. klasse kan der spørges til 'Hobbys' eller 'Freizeitaktivitäten' med enkle spørgsmål og ja / nej svar med det finitte verbal i præsens, hvorimod der i 8. og 9. klasse kan spørges ind til interesser inden for f.eks. 'Musik / Kunst (Streetart)' eller 'Regeln für mehr Nachhaltigkeit in meinem Alltag' med et større ordforråd og verber i præteritum eller perfektum. I alle tilfælde skal det valgte tema for strukturen stilladseres med chunks, gerne faste vendinger og sætningsrammer.

Sværhedsgraden i dialogen kan øges ved at benytte instruktioner på arbejdsarket, der indledes med "Finde jemand, der...". Det stiller større krav til eleverne både at formulere spørgsmål og svar, der passer til instruktionen.

Hvis en elev får fire ja-svar på stribe eller får fuld 'plade', siger eleven Bingo.

Læringsmål

- Eleven kan stille spørgsmål og formulere et passende ja / nej svar i hele hovedsætninger inden for temaer, som opleves som meningsfulde.
- Eleven kan hhv. forstå og anvende ord og chunks inden for temaet.
- Eleven kan anvende verber i det tempus, som svar eller instruktioner på arbejdsarket lægger op til. Eleven kan på tysk bede om kammeratens autogram.
- Eleven er villig til at kommunikere, bidrager til læreprocessen og tager medansvar for sin og kammeraternes læring.

Tidsforbrug

Ca. 30 min. eller 1 lektion (tid til evaluering medregnet)

Materialer

Eleverne får udleveret et arbejdsark med et skema til at notere i samt chunks og sætningsrammer, se bilag 3 – Ferien-Bingo.

Organisering af elever

Under tasken går eleverne rundt imellem hinanden og indleder en dialog med en læringspartner, der er ledig, dvs. at denne f.eks. rækker en hånd i vejret og viser, at hun/ han er ledig

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

Eleverne har i et undervisningsforløb til et givent emne – f.eks. tilrettelagt som 'Lernen an Stationen' - arbejdet med genkendelse, forståelse og produktion af ord og chunks i lytte-, læsetekster og evt. i skriftlige aktiviteter. Nogle af disse ord og chunks indgår i tasken.

Under

Eleverne skal finde kammerater, der kan svare ja på deres spørgsmål.

Eleverne får udleveret et arbejdsark med et skema, der bruges til dels at støtte elevernes formulering af spørgsmål og svar, dels til at få de kammeraters autogrammer på, der svarer ja på spørgsmålene. Eleverne har på arket også støtte i chunks og sætningsrammer.

Eleverne går rundt imellem hinanden og stiller spørgsmål, der giver anledning til de præsenterede svar i skemaet på arbejdsarket. Når en kammerat indleder sit svar med ja på det stillede spørgsmål, kan interviewerens bede denne skrive sit autogram på linjen ved svaret. Hvis der bliver svaret med nej plus en hovedsætning, må interviewerens stille et nyt spørgsmål.

Der kan råbes Bingo ved fire på stribe vandret, lodret eller diagonalt, og / eller når pladen er fuld.

Efter

Læreren kan sætte fokus på f.eks.:

- at spørgsmål (uden indledende spørgeord), der kan besvares med ja eller nej, på tysk formuleres på samme måde som på dansk med det finitte verbal på første position,
- at ja / nej svar kan formuleres i hovedsætninger, hvor det finitte verbal står på anden position som på dansk, eller hvordan der dannes perfektum eller præteritum på tysk

Evaluering

Samtale med eleverne ud fra følgende spørgsmål:

- Hvordan støtter arbejdsarket jer i at gennemføre dialogen / stille spørgsmål / svare på spørgsmålet?
- Var der ord og sætningsrammer, I savnede på arbejdsarket?
- Hvilke strategier brugte I til at formulere jeres spørgsmål hhv. svar?
- Hvilke strategier brugte I til at forstå spørgsmålene?

Refleksionsspørgsmål

Overvej og noter

Hvordan var stemningen under aktiviteten?

Hvilke aspekter i aktiviteten er medvirkende til, at eleven tør kaste sig ud i at deltage i dialoger på tysk med sine klassekammerater?

Hvad får eleven konkret mulighed for at lære i denne task og hvordan?

Udviklet af

Dörte-Kristin Larsen og beskrevet her af Karen Aarøe.

4

Titel

Mein Sommer (kan også være ‚mein Winter‘, ‚mein Skiurlaub‘, ‚meine Osterferien‘, ‚mein Wochenende‘, ‚ein Open-Air-Festival, das ich erlebt habe‘, ‚eine Demonstration, z.B. „Fridays for Future“, an der ich teilnahm‘, etc.

Målgruppe

Grundskole				
Indskoling		Mellemtrin		Udskoling x

Beskrivelse

Mundtlig præsentation af en oplevelse, erfaring el. l. med udgangspunkt i tegninger.

Eleverne tegner tre skitser og øver nøgleord og centrale chunks samt præteritum eller perfektum. Derefter præsenterer de i grupper på fire deres tegninger og taler / beskriver / beretter samtidig ud fra tegningerne om en oplevelse

Læringsmål

- Eleven kan i et enkelt, klart og forståeligt sprog præsentere en oplevelse eller erfaring sammenhængende på tysk ved at fortælle eller berette om denne.
- Eleven kan forstå hovedindhold og detaljer i en præsentation fra en klassekammerat.
- Eleven er i sin præsentation også bevidst om performativitetens bidrag til betydningsdannelsen.

Tidsforbrug

Ca. 2 lektioner

Materialer

Papir og tegneredskaber.

Organisering af elever

Think – Pair- Share-strukturen, hvor eleven først forbereder sig alene, dernæst fremfører sin præsentation for en læringspartner, og til sidst udveksler to par præsentationer med hinanden.

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

Eleven tegner tre skitser vedr. en eller flere oplevelser / erfaringer / en film, hun / han har set, eller en bog, hun / han har læst. Eleven finder relevante ord – slår dem evt. op i ordbogen.

Eleven må gerne notere nøgleord eller faste vendinger på sine skitser. Eleven øver sig på at bruge præteritum og perfektum.

Under

Eleven fremfører først sin præsentation for en læringspartner. Derefter lytter hun / han til læringspartnerens præsentation og bruger evt. kompensationsstrategier i form af spørgsmål til det, hun / han ikke forstår: Das habe ich nicht verstanden. Sagst du das bitte nochmal. Wie war das? Das habe ich nicht ganz verstanden.

Derefter præsenterer to par for hinanden – også med brug af kompensationsstrategier. Parrene skal give hinanden feedback på tysk i form af 'Likes': Ich finde deinen ... / deine... / dein... gut. Mir gefällt , dass Es ist interessant, dass...

Efter

Læreren samler op på nogle sproglige udfordringer, som hun har lagt mærke til under elevernes præsentationer, f.eks. udtale eller ordstilling eller verbernes bøjning.

Læreren kan evt. gennemgå nogle præsentationsstrategier og centrale chunks, der synliggøres på en planche til klassen.

Evaluering

I kooperativ læring-strukturen 'dobbeltcirkel' drøfter eleverne med skiftende læringspartnere face2face følgende spørgsmål:

- Hvad betyder det at skulle præsentere en egen konkret oplevelse / erfaring?
- Hvad betyder det at have en eller et par skitser at tage udgangspunkt i?
- Hvad betyder det at have nøgleord, centrale chunks på tegningerne?
- Hvad støtter jer i en præsentation?

Refleksionsspørgsmål

- Er der i din tyskundervisning balance mellem hvor meget tid, der bruges på områderne hhv. samtale og præsentation?
- Hvordan kan eleverne støttes i at engagere tilhøreren / tilhørerne til en præsentation ved at bruge illustrationer / billeder eller medbragte konkrete genstande, der vises frem, og ved at stille spørgsmål til dem, som f.eks. Bist du auch da gewesen? Kennt ihr das vielleicht auch? Hast du das erlebt / probiert? Was hast du gemacht?

Udviklet af

Dörte-Kristin Larsen og beskrevet her af Karen Aarøe.

5

Titel

Video-Podcast (Vodcast): Nachrichtensendung „Heute in Dänemark“

Målgruppe

Kan bruges i tysk fortsættersprog i både 1., 2. og 3. g.

Beskrivelse

En øvelse, der kombinerer monologisk og dialogisk sprog. Eleverne forbereder i grupper med 3-4 personer en ca. 5 minutters videopodcast (vodcast) med nyheder fra Danmark – på tysk. Alle medlemmer i gruppen skal komme til ordet i optagelsen. Nyhederne kan omhandle vidt forskellige emner, det kan være (ungdoms-)kulturelle, politiske, samfundsrelaterede, økonomiske osv. temaer, der tages op, alt efter elevernes interesse og orientering. Den eneste forudsætning er, at emnerne har at gøre med Danmark. Præsentation af emnerne foregår på en nyhedsudsendelses-inspireret måde, dog skal tages hensyn til nødvendige interkulturelle tilpasninger.

Som publikum, altså som adressater, kan man forstille sig tysktalende personer med en interesse for Danmark i et bredt forstand, der dog ikke kan læse eller forstå talt dansk. Den naturlige outlet til nyhedsudsendelsen ville være en YouTube-kanal med fx en udsendelse pr. uge.

Læringsmål

- Eleven kan erkende og udvælge relevante, Danmarksrelaterede emner for et imaginært tysktalende publikum og forstå, hvilke interkulturelle tilpasninger der kan være nødvendige for at formidle indholdet til et tysktalende publikum.
- Eleven lærer, alt efter valgt tema, fagspecifikke ord og vendinger på fremmedsproget, kan konstruere situationsadækvate mundtlige korte tekster og præsentere dem med god udtale og passende intonation.
- Eleven tager medansvar for egen og sine gruppemedlemmers læringsproces og arbejder selvstændigt med opgaven.

12

Tidsforbrug

2 lektioner

Materialer

Eleverne søger selv i relevante danske medier (internetbaseret). Smartphone til videoptagelsen.

Organisering af elever

Eleverne inddeles i grupper af 3-4 personer.

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

1. I en brainstorming-fase (først i gruppen, derefter evt. i plenum) samler eleverne eksempler på potentielt interessante og relevante emner.
2. Eleverne diskuterer i plenum fordele og ulemper af emnerne samt evt. nødvendigt interkulturelt tilpasningsbehov for det forestillede publikum.

3. Hvis der råder usikkerhed om, hvordan en nyhedsoverblik fungerer, så kan eleverne med fordel kigge på danske og/eller tyske tv-nyheder.

Under

Eleverne vælger 3-5 begivenheder alt efter deres interesser og laver i samarbejde korte tekster, der tjener som script for de enkelte dele af nyhedsudsendelsen à ca. 1 minut hver (gruppearbejde må gerne foregå på tysk, så vidt muligt). Sproget må være velegnet til lytteforståelse, så flere forskellige formuleringsvarianter med fordel kan afprøves. Eleverne i rollen som "nyhedsredaktører" præsenterer deres tekster for hinanden og giver hinanden feedback ang. strukturel klarhed, evt. nødvendig kulturel tilpasning, udtale og intonation. Når de er blevet enige om, hvordan teksterne skal se ud, så optages de enkelte clips og sættes sammen til en fælles video. Husk intro- og afslutningssekvensen!

Efter

Grupperne præsenterer deres videocasts for klassen, hvor der diskuteres, hvad der fungerer fint, og hvor man kan overveje alternative løsninger. Der må gerne gås lidt i dybden med fonetiske og intonatoriske træk samt med betingelserne for mundtlig reception.

Hvis det ønskes, kan der indbygges et konkurrencemomentum ved, at "det bedste produkt" vælges og prisbelønnes.

Evaluerings

Samtale med eleverne om, hvad de har fokuseret på i øvelsen og hvilke aspekter af det mundtlige sprog der er blevet mere tydeligere for dem.

Var der noget, de synes var sjovt og / eller udfordrende?

Refleksionsspørgsmål

Overvej og noter:

Hvad får eleven konkret mulighed for at lære i denne task og hvordan?

Hvilke aspekter af mundtligheden fokuseres der i hvilken fase af øvelsen på?

Hvilken effekt har det at inddrage interkulturelle aspekter / udfordringer, når danske forhold skal formidles til et ikke-dansktalende publikum?

Udviklet af

Klaus Geyer

6

Titel

Ein Nachrichteninterview auf Deutsch

Målgruppe

Kan bruges i tysk fortsættersprog i både 1., 2. og 3. g.

Beskrivelse

Denne øvelse indgår som en udvidelse af "5" som beskrevet ovenfor, i det der føres et interview til et (eller flere) af de udvalgte emner, dvs. at dialogiciteten kommer i spil her. Interviewet kan konciperes som a) ekspertinterview eller som b) indsamling af forskellige korte statements "på gaden". Interviewpersonerne kan være medlemmer af den egne arbejdsgruppe eller, for at skabe mere aktivitet i klassen, elever fra de andre grupper.

Et interview er et dialogisk format, og her må eleverne gerne forberede deres spørgsmål-svar-sekvenser med stikord, dog helst ikke med fuldt og i alle detaljer udarbejdede formuleringer, for at give de spontane træk i den mundtlige kommunikation den plads den fortjener.

Interviewerne optages på smartphone og indpasses i de nyhedsoverblikke som beskrevet i 5.

Læringsmål

- Eleven kan forstå hvor mange aspekter eller facetter – sproglige og paraverbale - der spiller en rolle i den dialogiske mundtlige kommunikation.
- Eleven har prøvet at i vist omfang lege med disse facetter og har fået en forståelse for, hvilke der kan lette den egne mundtlige sprogproduktion i dialoger.
- Derudover har eleven opnået en forståelse for det kooperative moment i vellykket dialogisk kommunikation.
- Eleven tager medansvar for egen og sine gruppe- og evt. klassemedlemmers læringsproces og arbejder selvstændigt med opgaven.

14

Tidsforbrug

Ca. 1 time

Materialer

Udgangspunktet er de clips, eleverne har forberedt i 5; smartphone til videooptagelse.

Organisering af elever

Eleverne organiserer selvstændigt deres "interviewpartnere". Læreren hjælper med dette, hvis nødvendigt.

Beskrivelse af proces (før, under, efter)

Før

Gennem præsentationen af nyhedsoverblikkene fra 4 kender eleverne hinandens temaer og deres bearbejdning. Forberedelsen af 5 går ud på at matche elever med interesse et tema, der kan fungere som "eksperter" for interviewerne, med de elever, der har udarbejdet temaerne. Der må gerne fungere elever fra andre grupper end den egne som ekspert.

En anden mulighed er at lave meget korte interviews (at indhente statements) fra alle mulige personer – "passanter på gaden" i klassen om forskellige emner, hvis ingen vil stille op som "ekspert".

Under:

Eleverne i rollerne som "redaktører" og "eksperter" laver i samarbejde en skitse over det påtænkte interview (længde 1-2 minutter). Spørgsmål og svar diskuteres indbyrdes og noteres i stikord. Så øver de, til de er tilfredse med flow i mundtligheden, graden af den (delvis iscenesatte) spontanitet, kropssproget, udtale, intonation osv. De gælder at finde balancen mellem god forberedelse og en slags improvisationsteater-rollespil, hvor der gerne kan lejes med kommunikationsproblemer som fx misforståelser. Til sidst optager eleverne interviewerne – de må gerne gøres om, hvis man ikke er tilfreds med produktet. Alle diskussioner forgår helst og så vidt muligt på tysk.

Interviewerne bygges ind i nyhedsoverblikkene ved de passende tidspunkter.

Efter

Hver gruppe præsenterer det interview de helst vil vise. Der gives peer-feedback især på det dialogiske, dvs. på interaktionen og på den (delvis iscenesatte) spontanitet, samt på kropssprog (gestik, mimik, ...). Læreren kan stimulere en diskussion om vigtigheden af alle de dialogiske komponenter i kommunikationen, måske i forhold til ren korrekthed af det producerede sprog.

Evaluering

Samtale med eleverne om, hvad de har fokuseret på i øvelsen, og hvilke aspekter af det mundtlige sprog der er blevet mere tydeligere for dem.

Var der noget, de synes var sjovt og / eller udfordrende?

Refleksionsspørgsmål

Overvej og noter

Hvad får eleven konkret mulighed for at lære i denne task og hvordan?

Hvilke aspekter af mundtligheden fokuseres der i hvilken fase af øvelsen på?

Udviklet af

Klaus Geyer

Del 3: Litteratur

Litteraturliste til video

- Burg, C. van den & Krijgsman, A. (1996). Reich mir mal den Dingsda. Möglichkeiten der Kompensation von Wissenslücken in der fremdsprachlichen Kommunikation. In *Fremdsprache Deutsch* 14, S. 48-53.
- Jespersen, D. (2020). (Meget) kort om lytteforståelse i dag. *Sproglæreren* 3, 2020, S. 10-11.
- Laan-Grajkowski, V. v. d. (2014). Die Sprachstadt – ein Simulationsspiel zur Förderung der mündlichen Sprachkompetenz. *Fremdsprache Deutsch* 51, S. 25-29.
- Stark, B. (2022). *oh das ist nicht so gut*. Lokaliseret 28. februar 2022 på <https://www.instagram.com/p/CZcK8tlp4ik/>

Læseguide til litteraturliste

Der henvises til de enkelte slides i videoen.

Litteraturforslag

- Andersen, L.K. (2020). Mundtlighed i fremmedsprogsundervisningen, *Pædagogisk indblik* 05, Aarhus: DPU, Aarhus Universitet.
- Colliander, P. (1993). Kontrastive deutsch-dänische Phonetik aus dänischer Sicht. Wie aus tüchtigen Mädchen züchtige und aus züchtigen Mädchen süchtige werden. *Deutsch als Fremdsprache* 1/1993, S. 40-44.
- Fiehler, Reinhard. 2009. Gesprochene Sprache. In *Duden. Die Grammatik*. 8. Aufl. Mannheim: Dudenverlag, S. 1165-1244.
- Funk, H.; Kuhn, C.; Skiba, D., Spaniel-Weise, D.; Wicke, R.E. (2014). *Aufgaben, Übungen, Interaktion. Deutsch Lehren Lernen* 4, München und Stuttgart: Klett, S. 16-26 und S. 84-108.
- Henriksen, B; Fernandez, S.S.; Andersen, H.L.; Fristrup, D.(2020). *Hvorfor gør jeg det, jeg gør?* København: Samfundslitteratur.
- Hirschfeld, U. / Reinke, K. (2018). *Phonetik im Fach Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. 2. Aufl. Berlin: Erich Schmidt.
- Koch, P. / Oesterreicher, W. (1994). Schriftlichkeit und Sprache. In Günther, H. et al. (Hrsg.) *Schrift und Schriftlichkeit*. 1. Halbband. Berlin: de Gruyter, S. 587-604.
- Kroemer, S. (2016). Phonetik braucht Bewegung, *Fremdsprache Deutsch* 55, <http://fremdsprachedeutschdigital.de/download/fd/FD-55-Kroemer.pdf>
- Liedke, M. (2010). Vermittlung der Sprachfertigkeit. In Krumm, H.-J. et al. (Hrsg.) *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*, Berlin: de Gruyter, S. 983-991.
- Schumann, A. (2020). "Raus mit der Sprache!" – Sprechtraining mit Theater-Elementen im Anfängerunterricht. *Fremdsprache Deutsch* 62, <https://fremdsprachedeutschdigital.de/download/fd/FD-62-Online-Schuemann.pdf>

- Schwitalla, J. (2012). *Gesprochenes Deutsch. Eine Einführung*. 4. Aufl. Kapitel 2, S. 18-25. Berlin: Erich Schmidt.
- Solmecke, G. (2010). Vermittlung der Hörfertigkeit. In Krumm, H.-J. et al. (Hrsg.) *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*, Berlin: de Gruyter, S. 969-975.
- *Sprogforum 70* (2020). Mundtlighed og performativitet. Forord.
- Walter, M. (2020). Fachlexikon. *Fremdsprache Deutsch 62*, S. 52-53.

Materialepakken er udviklet af

Karen Aarøe, UC-Syd

Klaus Geyer, Syddansk Universitet